

פרשת שלח - THE SPIES AND THE LAND

Our Parsha, and again Parshas Devarim,¹ deal with the fall of the mighty Jewish People in the sin of the spies. The Jewish people ultimately failed because they did not believe in themselves. “*And we were in our own eyes like grasshoppers*”² and therefore we projected that image “*And so we were in their eyes*”³.

Yet, the storyline poses a myriad of questions: Why did G-d tell Moshe that it was up to him whether to send the spies or not? Either G-d wanted them sent or He did not want them sent! And why did Moshe send the spies when he saw that G-d did not want this? Additionally, how could a whole group of the holiest of men come back with a report that was so tainted by a negative bias and which flew in the face of G-d's promise to deliver the Canaanites to them? If this was a land which produced mighty men, then surely it was all the more praise to the land⁴! Finally, why does it seem that Yehoshua repeats the error by sending Kalev and Pinchas as spies into the land 40 years later⁵?

The spies faced an extraordinary challenge. Had they succeeded in entering the land, Moshe Rabbeinu would have entered with the Jewish people and they would have been there permanently. This was a uniquely spiritual generation⁶, and just as **יציאת מצרים** was permanent, so would have **כניסה לארץ** been⁷. The land would have been restored to the level of Gan Eiden, of Adam HaRishon before the Cheit. Things could have also turned out even better: Moshe Rabbeinu could have been Mashiach, the Messianic era would have begun, and

¹דברים א: (יט) ונסע מחרב ונלך את כל המדבר הגדול והנורא שהוא אשר ראיתם דרך הר האמרי כאשר צוה ד' אלקינו אתנו ונבא עד קדש ברנע: (כ) ואמר אלכם באתם עד הר האמרי אשר ד' אלקינו נתן לנו: (כא) ראה נתן ד' אלקיך לפניך את הארץ עלה רש כאשר דבר ד' אלקי אבתיך לך אל תירא ואל תחת: (כב) ותקרבו אלי כלכם ותאמרו נשלחה אנשים לפנינו ויחפרו לנו את הארץ וישבו אתנו דבר את הדרך אשר נעלה בה ואת הערים אשר נבא אליהן: (כג) וייטב בעיני הדבר ואקח מכם שנים עשר אנשים איש אחד לשבט: (כד) ויפנו ויעלו ההרה ויבאו עד נחל אשכול וירגלו אתה: (כה) ויקחו בידם מפרי הארץ ויורדו אלינו וישבו אתנו דבר ויאמרו טובה הארץ אשר ד' אלקינו נתן לנו: (כו) ולא אביתם לעלת ותמרו את פי ד' אלקיכם: (כז) ותרגנו באהליכם ותאמרו בשנאת ד' אתנו הוציאנו מארץ מצרים לתת אתנו ביד האמרי להשמידנו: (כח) אנה אנחנו עליהם המסו את לבבנו לאמר עם גדול ורם ממנו ערים גדלות ובצורת בשמים וגם בני ענקים ראינו שם: (כט) ואמר אלכם לא תערכו ולא תיראו ממהם: (ל) ד' אלקיכם ההלך לפניכם הוא ילחם לכם ככל אשר עשה אתכם במצרים לעיניכם: (לא) ובמדבר אשר ראית אשר נשאלך ד' אלקיך כאשר ישא איש את בנו בכל הדרך אשר הלכתם עד באכם עד המקום הזה: (לב) ובדבר הזה אינכם מאמינים ב ד' אלקיכם: (לג) ההלך לפניכם בדרך לתור לכם מקום לחנותכם באש לילה לראתכם בדרך אשר תלכו בה ובענן יומם: (לד) וישמע ד' את קול דבריכם ויקצף וישבע לאמר: (לה) אם יראה איש באנשים האלה הדור הרע הזה את הארץ הטובה אשר נשבעתי לתת לאבותיכם: (לו) זולתי כלב בן יפנה הוא יראנה ולו אתן את הארץ אשר דרך בה ולבניו יען אשר מלא אחרי ד': (לז) גם בי התאנף ד' בגללכם לאמר גם אתה לא תבא שם: (לח) יהושע בן נון העמד לפניך הוא יבא שמה אתו חזק כי הוא ינחלנה את ישראל: (לט) וטפכם אשר אמרתם לבז יהיה ובניכם אשר לא ידעו היום טוב ורע המה יבאו שמה ולהם אתנה והם יירשוה: (מ) ואתם פנו לכם וסעו המדברה דרך ים סוף: (מא) ותענו ותאמרו אלי חטאנו ל ד' אנחנו נעלה ונלחמנו ככל אשר צונו ד' אלקינו ותחגרו איש את כלי מלחמתו ותהינו לעלת ההרה: (מב) ויאמר ד' אלי אמר להם לא תעלו ולא תלחמו כי אינני בקרבכם ולא תנגפו לפני איביכם: (מג) ואדבר אליכם ולא שמעתם ותמרו את פי ד' ותזדו ותעלו ההרה: (מד) ויצא האמרי הישב בהר ההוא לקראתכם וירדפו אתכם כאשר תעשינה הדברים ויכתו אתכם בשעיר עד חרמה: (מה) ותשבו ותבכו לפני ד' ולא שמע ד' בקלכם ולא האזין אליכם: (מו) ותשבו בקדש ימים רבים כימים אשר ישבתם:

² יד א: ... ונהי בעינינו כחגבים

³ שם: וכן היינו בעיניהם

⁴ רש"י יג יח: את הארץ מה היא - (במ"ר) יש ארץ מגדלת גבורים ויש ארץ מגדלת חלשים יש מגדלת אוכלוסין ויש ממעטת אוכלוסין החזק הוא הרפה - (במ"ר) סימן מסר להם אם בפרזים יושבין חזקים הם שסומכין על גבורתם ואם בערים בצורות הם יושבין חלשים הם

⁵ שם משמואל [תרי"ע]: ומדוע שלח אחר כך יהושע מרגלים אחר שכבר ראה העונש הנצמח מן המרגלים הראשונים

⁶ ספר התודעה (פי לג): מיום שגורש אדם הראשון מגן עדן ועד עת התיקון האחרון באחרית הימים, לא זכו כל הדורות ולא יזכו, למה שזכה דור המדבר בחמשה עשר החדשים הראשונים שהלכו אחרי ד' במדבר, מניסן עד סיון מן השנה השנית. המדבר הפך להם גן עדן ממש, והיתה כל הנהגה שהתנהג עמם הקב"ה, הנהגה של פנים בפנים, וכלום חסר בבית המלך: :

⁷ מהר"ל נצח ישראל פ"ח בדי"ה וקאמר

we would have completed the challenges of this world as we know it. In fact, G-d had guaranteed them success¹ and He had already prepared the way by leveling the enemy's Sar².

At a time like this, the Sitra Achra gives its all. After all, the Yetzer Hara is a created being like all others. As with all other beings, programmed into the Yetzer Hara is the instinct for survival. And now, its very existence is being threatened by the imminent arrival of the Messianic Era³.

G-d prepares the Jewish people for this nisayon. He arranges that the Lashon Hara of Miriam (at the end of last week's Parsha) is to precede the sending of the Spies⁴, so that the Jewish people will be careful not to repeat the sin of Lashon Hara concerning the land. Moshe Rabbeinu takes further precautions by sending out Gedolei Yisrael⁵, even where better qualified military people are available⁶. He commands them to bring back a detailed report of the land, showing that there is nothing to hide and that all the good things they had heard about the land were true⁷.

All this was to no avail. So successful was the Yetzer Hara's counter attack that, instead of Yemos HaMashiach, we inherited a bechiya ledoros, and, at the time of this writing, Mashiach has not yet come.

¹ דברים א כא : (כא) ראה נתן ד' אלקיך לפניך את הארץ עלה רש כאשר דבר ד' אלקי אבתיך לך אל תירא ואל תחת :

² רבינו בחיי דברים א כא : ראה נתן ד' אלקיך לפניך את הארץ עלה רש - היה לומר הנה נתן ד' אלקיך לך אל הארץ, אבל ירמוז לשר שלהם, כי מאחר שנתן לפנייהם השר שלהם למעלה בודאי הארץ תהיה שלהם למטה, וזהו שאמר עלה רש, כלומר על השר, כי מצד שהוא ד' אלקיך עליון מתגבר על השר נתן לפניך את הארץ, ועל כן אמר ראה שהוא לשון הסתכלות וראיית הלב :

ומזה אמרו במדרש ראה נתן ד' אלקיך לפניך, וכי לפנייהם היתה, אלא שהפיל שרה תחלה. וכן הזכיר למעלה ראה נתתי לפניכם את הארץ וחזר ואמר בואו ורשו את הארץ, והיה ראוי שיאמר ורשו אותה, אבל יאמר ראה נתתי לפניכם למעלה שר הארץ ומעתה בואו ורשו את הארץ שאין מערער בדבר. וכן יזכיר עוד בדבר הש"י (דברים ה) ראה החלתי תת לפניך את סיחון ואת ארצו החל רש לרשת את ארצו יאמר אני החילתי תת לפניך למעלה את סיחון ואת ארצו, ומעתה עשה אתה את שלך, החל רש לרשת את ארצו למטה. ומה שאמר לשון החל היה לו לומר לשון גמור כי כיון שהקב"ה התחיל בזה יש עליכם לגמור הדבר, אבל אמר החל רש להורות כי תיכף שיתחילו ישראל יהיה הענין נגמר וירשו את ארצו, כיון שהקב"ה התחיל במה שהוא עיקר. וגו'

³ ז"ל העורך של האור גדליהו הארה 4 בשם החידושי הרי"ם : ואם היו מצליחים בשליחותם לראות את השגחת ד' באר"י את תיקון השלם. ובחידושי הרי"ם ביאר דלכן נתעצם הסטרא אחרא להחטיאם, וכן היה אצל אדם הראשון ואצל טא העגל, בזמנים אלו היה שייך שיהיה סוף לכה הטומאה, ולכן התחזק הסט"א נגדם בכל היכולת, והביאור בזה שכל נברא יש בו הרצון לחיות, כן הסט"א בריאה היא, ורצונו להתקיים ולעשות מלאכתו, ולכן באלו הזמנים התעצם כ"כ להחטיאם וכמו שביאר בחי הרי"ם, ע"ש.

⁴ אור גדליהו ריש הפרשה : ברש"י מהמדרש "למה נסמכה פרשת המרגלים לפרשת מרים לפי שלקתה על עסקי דבה שדברה באחיה, ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר." נראה מזה גודל נסיון המרגלים שהקב"ה הקדים מעשה דמרים להמעשה של המרגלים לסייע אותם בניסיונם ע"ש עוד

⁵ פסיקתא : איש אחד איש אחד למטה אבותיו כל מה שאתה יכול לבחור מיוחדים שבהם

כל נשיא בהם : גדולים שבהם

זוהר : וישלח אותם משה : כלם זכאים הוי ורישי דישראל הוי

כוונת אר"י : רצה הקב"ה להתעבר שנים עשר שבטים באלו יב נשיאים כדי לתקן אותם שלא יחטאו ועכ"ז לא הואיל

רש"י דברים א כג : ואקח מכם - מן הברורים שבכם מן המסולתים שבכם

⁶ העמק דבר יג א ד"ה כל נשיא בהם : מי שנשיא היינו גדול בישראל ויודע טכסיסי מלחמה הוא ילך. ולא הדיוט אע"ג שאפשר שיודע יותר טכסיסי מלחמה. ובקי בטיב הענין הנדרש יותר מכל מקום היה הצווי ליקח גדולי ישראל ויודעים לתור ולעמוד על הענין הנדרש ג"כ. בכדי שיהיו דבריהם נשמעים ביותר. ומזה יש לנו ללמוד בכל הליכות עולם לנו :

⁷ רש"י דברים א כג ד"ה וייטב בעיני הדבר : ... ואם בעיני משה היה טוב למה אמרה בתוכחות משל לאדם שאומר לחבירו מכור לי חמורך זה אמר לו הן נותנת אתה לי לנסיון אמר לו הן בהרים וגבעות אמר לו הן כיון שראה שאין מעכבו כלום אמר הלוקח בלבו בטוח הוא זה שלא אמצא בו מום מיד אמר לו טול מעותיך ואיני מנסה מעתה אף אני הודיתי לדברייכם שמה תחזרו בכם כשתראו שאיני מעכב ואתם לא חזרתם בכם :

ובגור אריה יג ב : ולפיכך אמר להם משה שישלחו המרגלים ולראות הטובה היא אם רעה, וכל הענין הכתוב בפרשה הזאת, והכל עשה משה רבינו עליו השלום אולי יחזרו בהם ואל ישלחו כשיראו שאני מצוה להם לשלוח ולראות, [שאלמלא לא היה טובה - לא הייתי אומר להם לראות על כל דבר ודבר, וכך הוא המשל שהביא רש"י באלה הדברים

The core challenge to the Jewish people was bitachon¹, but not in the simple sense. The spies were meant to see the mighty men of this land and realize that only G-d could provide them with a victory². The nation was ready for this challenge.

But the spies saw something else as well.

Dor HaDeah had been living a completely artificial existence in the desert. They had no bathroom needs, their clothes did not wear out, there was no cooking and no need to earn a living. They were completely protected from the elements³. Theirs was a life totally dedicated to spirituality, to building up a deep trust in G-d and to learning His Torah to perfection⁴. This was both a marvelous and yet extremely intense existence. Any Jew of that generation woke up in the morning knowing exactly where he stood spiritually. If he had any negative thoughts or had done the slightest thing wrong, he would find that his portion of the מן fell just that much further from his tent. He knew it, and the whole Jewish people knew as well⁵. There was immediate and visible feedback for each and every act. Weaken for a moment, and you will instantly be attacked by Amalek⁶. Put a foot wrong, and the holy Moshe was right there to rebuke⁷. This was a pretty scary way to live⁸.

Klal Yisrael found it hard to live this way, but they knew that this was just until they got to the land of Israel. Did not G-d Himself want the Jews to live as an example to all nations⁹, living on the land as all nations do¹⁰? Things would be a little more normal there, or

¹ בענין חטא המרגלים רבו המפרשים אבל ענין הבטחון הוא הצד השווה שבהם. ויש הרבה מפרשים, ובראשם הרמב"ן שפרשו שהחטא היה שאע"פ שדרך הטבע יש לתור את הארץ לפני כניסתם, לפי מדריגתם לא היו צריכים לשאול לזה אלא לסמוך על הקב"ה ובאור גדליהו שעיקר הנסיון היה אם ילכו בשליחותן של בני ישראל "וישיבו אותו דבר" (דברים א) או שילכו בשליחות משה רבינו ע"ש

וכן במפורש בפסוקים:

יד (יא) ויאמר ד' אל משה עד אנה ינאצני העם הזה ועד אנה לא יאמינו בי בכל האתות אשר עשיתי בקרבן:

תהלים קו כד: וימאסו בארץ חמדה לא אמינו לדברו

² של"ה, תורה אור ג: כלל העולה, כי כוונת הש"י בשליחות המרגלים, גם דעת משה רבינו ע"ה, היה כדי שיראו שאי אפשר לכבוש בטבע, רק כי ד' יתברך הוא הנותן כח ויהיה על פי הנס, ולו יתברך הכוח והגבורה

³ רש"י דברים א יט בשם חז"ל: המדבר הגדול והנורא - שהיו בו נחשים כקורות ועקרבים כקשתות ע"כ וכתב הספורנו והעמק דבר שעל כן הולכי מדברות היו הולכים בדרך אחרת ולא עבר איש את המקום הנורא הזה ואעפ"כ העניי הכבוד הגנו אותם נגד כל זה

⁴ ספר התודעה (פי' לג): לא דרש מהם הקב"ה אלא שיתחזקו באמונתם ובבטחונם בו, לפיכך נסה אותם כמה פעמים וחסר מהם טובתו לשעה, למען יהיו תולים עיניהם בקב"ה לשאול ממנו חפצם ולא יהיו בועטים חלילה מחוסר בטחון. במדבר שור הניחם ללכת שלשה ימים בלי מים; במרה מצאו המים מרים; במדבר סין פסק מזונם מכליהם ולא היה להם לחם לאכול; כשנתן להם המן - לא נתן להם אלא מאכל יום אחד בלבד ... רק בתחילת דרכם בלבד הכניסם ד' לגן עדן, ופטרם מכל עמל העולם הזה כדי שיהיו סופגים תורה הרבה וילמדו לדעת ולהבין את דרכי ד' ויתחזקו באמונתו ובבטחונו ולא ימוש מהם לעולם. והרי הם עומדים עתה לבוא לרשת את ארצם ולחיות בה חיי אנשים לפי סדר הטבע ולא על סדר הנס בלבד:

⁵ ספר התודעה שם: עומר לגולגולת, הצדיקים מצאוהו קרוב לביתם ואשר לא צדקו כמוהם - יצאו חוץ למחנה ללקוט; לצדיקים היה המן מוכן לאכול מיד, ולשאינם צדיקים היה חסר כתישה טחינה אפיה ובישול; זכה אדם במעשה טוב, הפך בין יום משאינו צדיק לצדיק ומאכלו מזומן לפניו בפתח ביתו כגלוסקאות אפיוות וכו', לא זכה ונכשל בדבר לא טוב, היה הופך לעיני הכל מצדיק לשאינו צדיק והכל רואים פלוני זה יוצא חוץ למחנה ללקוט את עמרו - מה עשה שכך עלתה לו?

⁶ ספר התודעה שם: ויחנו ברפידים - ואין מים לשתות העם; כיון שרפו ידיהם מבטחונם וירב העם עם משה - ויבוא עמלק וילחם

⁷ ספר התודעה (פי' לג): וכן אתה אומר, לא זכו כל הדורות במנהיג ורועה נאמן כמשה רבינו שהיה עם הדור ההוא, ברם כלום דבר קל הוא לחיות תמיד במחיצתו של מנהיג גדול כזה אשר מפניו יבושו הכל וכולם נראים שפלים בעיניהם למראהו, אדם שמעלתו גדולה ממעלתם של מלאכי מרום, מי יכול לעמוד במחיצתו?!!

⁸ ספר התודעה (פי' לג): אפשר לעם שלם שתהא מידת הדין מתוחה כנגדו תמיד, וכך יחיה תמיד ולא יחטא, ולא תהא מידת הדין פוגעת בו?!!

⁹ ספר התודעה (פי' לג): אף הקדוש ברוך הוא לא חפץ בישראל עמו שיהיו כמלאכי השרת ויחיו כמו בגן עדן תמיד, שהרי חפץ היה בעמו שיהיה לאור לכל הגויים שילמדו ממעשיהם, ואם יהיו ישראל מובדלים מכלל האנשים ולא יהיו דומים להם כלום בסדרי חייהם - לא ילמדו שאר אנשים לעשות כמעשיהם, יאמרו: הללו, מלאכים הם - מי ידמה להם?!

so they thought, until the spies came back with their report. The very request to send spies displayed the Jews' desire to do things in a more 'normal' fashion (even though there was significant trepidation about the loss of their spiritual exaltedness as a result²). It is perfectly legitimate to spy out the terrain before sending in one's army³, and even Moshe Rabbeinu saw the logic in this. But he did not recognize the hidden agenda of the Jewish people, who wanted to check whether this was a normal land that would ease their daily pressures of their current lifestyle⁴.

Yet, even Moshe Rabbeinu should have seen that what was legitimate according to the rules of nature may not have been legitimate according to the rules of higher Hashgacha. Hence G-d tells Moshe Rabbeinu "שלח לך", "You send if you choose to operate according to the level desired by the nation, the laws of nature"⁵.

What the spies reported was that Eretz Yisrael was a land of intense Hashgacha, similar to the desert. The giants, the dead people⁶, the huge fruit – all pointed to a

¹ ספר התודעה שם: כשבחר ד' בעמו, בחר להם גם נחלה שיהיו חיים בה חיי אדמות, חורשים בשעת חרישה וזורעים בשעת זריעה ונהנים מן הברכה אשר נתן ד' בארץ, ויהו עושים כל מעשיהם וחיים את כל חייהם ככל המצוה אשר נתנה לבני אדם לטוב להם ולטוב לכל העולם, ויהו כל עמי תבל רואים אותם כמה נאים חייהם שחיים על פי התורה והמצוה, ויהו מתאווים גם הם לעשות כמוהם:

² שפת אמת [תרל"ט]: איתא בזה"ק כי המרגלים חשבו הכא און רישין ובארעא לא נוכי להיות רישין. אכן לכאורה נראה כי ודאי כל מה שאמרו המרגלים הי' בעבור כללות בני"י. וכיון שנבחרו להיות שלוחי בני ישראל ודאי היו בטלין אל הציבור. ואיך נוכל לומר עליהם שדיברו מחמת נגיעת עצמותם. אבל נראה לבאר הענין כי דור המדבר בכלל היו בחיי ראש. כי הדור שיצא ממצרים ושמעו הדברות בסיני הם ראשין לכל הדורות. והדורות נמשכים בבחי' אבות ותולדות מרישין ועד רגלין כמ"ש על דורותינו עיקבא דמשיחא. אכן דור המדבר היו כולם בחי' רישין. ובודאי אמת הדבר כי הכניסה לארץ הי' מדרגה אחר מדרגה והם לא רצו שיפלו ממדרגת רישין כנ"ל. ודור המדבר הי' להם התגלות כבודו ית' כדמיון התגלות הנשמה בראש. ובודאי מי שהוא במקום עליון קשה לו ליפול למדרגה תחתונה כמו שקשה אל הנשמה לרדת למטה. ובעיי"כ אדם נבא. אבל הי' להם לבטל עצמם לעשות רצון הבורא ית'. ולהבין מאמר חכמינו ז"ל יפה שעה אחת (בתורה) [בתשובה] ומעשי"ט בעוה"ז מכל חיי עוה"ב כו' וכמ"ש מענין זה במ"א:

³ רמב"ן יג ב: ... אבל ישוב הענין בזה, כי ישראל אמרו כדרך כל הבאים להלחם בארץ נכריה ששולחים לפניהם אנשים לדעת הדרכים ומבוא הערים ובשובם ילכו התרים בראש הצבא להורות לפניהם הדרכים, ... באיזו עיר ילחמו תחלה ומאיזה צד יהיה נוה לכבוש את הארץ, ... וזו עצה הגונה בכל כובשי ארצות, וכן עשה עוד משה עצמו שנאמר (להלן כא לב) וישלח משה לרגל את יעזר, וכן ביהושע בן נון (יהושע ב א) שנים אנשים מרגלים, ועל כן היה טוב בעיני משה כי הכתוב לא יסמוך בכל מעשיו על הנס, וגו'

⁴ ספר התודעה (פ' לג): ברם, הם, עוד מחשבה אחת היתה בלבם: לדעת טיבה של הארץ הזאת, אם היא ארץ ככל הארצות ואפשר להיות בה חיים של דרך הטבע, או שמא גם היא אינה אלא סגנון אחר של גן עדן, וכל החי בתוכה כחי בפלטרין של מלך ומידת הדין מתוחה שם תמיד; ושמא לא יוכלו גם שם לעמוד בדרך חיים שהארץ הזאת דורשת ושהיא למעלה מדרך הטבע:

⁵ העמק דבר יג ב: שלח לך אנשים וגו'. פרש"י לדעתך אני איני מצוה לך כו'. ודאי לשון שלח לך אינו במשמע אלא כמו קח לך לך לך שהוא מצוה כמשמעו. אלא ההכרח לפרש הכי כמבואר בספר דברים שמתחלה אך המה ישראל בקשו זאת. ... דודאי לפי הליכות עולם הטבע היה השלוח נחוץ לראות איך ובאיזה צד לכבוש הארץ. וכמשי"כ הרמב"ן ז"ל וכמבואר בלשון ישראל שאמרו נשלחה אנשים לפנינו ויחפרו לנו את הארץ. וישיבו אותנו דבר. את הדרך אשר נעלה בה. ואת הערים אשר נבא אליהן. הרי לא בקשו לדעת הטובה היא אם רעה. ועוד כמה דברים אם ראוי ליכנס לא"י או לא. לא הסתפקו עדיין בזה כלל. רק לדעת איך יכבשו. וזה ודאי ראוי ומוכרח אם הכבישה הוא בדרך הטבע. אבל אם הוא למעלה מה"ט כאשר הלכו עד הנה במדבר. אין מקום לשליחות כלל. שאין דבר חוצץ בפני תפארת עוזו ית'. והנה בעמדם בחורב ובתחלת נסיעתם משם היה באמת בדעתם ליכנס בזה האופן לא"י. וא"צ לשליחות כלל.

אבל בהליכה שלש מסעות הללו ראו והתבוננו כי קשה עליהם לעמוד בזה האופן. ... ואינם יכולים לעמוד בזהירות יתירה כזו. ... בפנים שהאדם מיישראל מתנהג עם עבודתו לפני ד' באותו פנים הקב"ה והשגחתו עליו. ע"כ הסכימו לשלח מרגלים ותהיי הכנסייה מרגלים, עוד יש להוסיף עפ"י מאמר חז"ל דנבואת אלדד ומידד היה משה מת ויהושע מכניס ישראל לארץ. ונהי דנבואה של משה מת לא הוחלט כ"כ. ולא עלה ע"ד משה שלא תועיל תפלתו לשנות הגזירה. ע"ש עוד

וז"ל ההגות בפרשיות התורה: גם העמק דבר אמר כי הם רצו בהליכות טבע לראות את הדרך נעלה בה.

(בנוסף להרמב"ן, רבינו בחיי, חתם סופר ועוד). ... בעמדם בחורב ידעו כי תשועתם תהיה על טבעית, אבל בשלוש המסעות נכחו לדעת, כי כבדה דרך זו, שכן על כל דבר שלא כהוגן ועל טרונניא נענשו מיד. לכן לא ראו עצמם מוכשרים להנהיגה על טבעית, ורצו לשלוח מרגלים, כדי שהכיבוש יהיה בדרך הטבע. הם שמעו מפי אלדד ומידד מתנבאים "משה מת ויהושע מכניס" והם ידעו, כי יהושע מסמל את ההנהיגה הטבעית, כמו שנאמר "ויחלוש יהושע את עמלק לפי חרב" לכן אחרי שמושה אמר להם "עלה רש"י ראו בכך הסכמה לדעתם, כי הכיבוש יבוא בדרך טבעית. ואמנם, אם כי הקדוש ברוך רצה בשבילם דרך על טבעית, הסכים בסוף לדעתם ואמר למשה "שלח לך – לדעתך" בהתאם לרצון העם, לפי דרכם שאינם מוכשרים ויראים מהנהיגה על טבעית.

⁶ לב: ארץ אוכלת יושביה היא

continuation of the same pattern they had experienced in the desert. ארץ אוכלת יושביה – 'it is a land whose spirituality will chew up people like ourselves'¹. There was to be no rest for the weary. Israel was the palace of the King and we were but a slave people². G-d's promise to deliver the land would go awry under such circumstances, given the higher standards to which the Jews were being held accountable³. This was especially so since they knew from Eldad and Meidad that Moshe would no longer be with them⁴. (Some say that, just as Moshe Rabbeinu was to lose the mantle of leadership, so they would too, and this too clouded their judgment⁵.)

And things got worse, for, at least in the desert, the Jews were free to pursue a life of pure Torah, removed from this world almost entirely. In the land, however, they would have to plow and reap just like other people. Yet like the מן, the rain would fall and the crops would grow in direct correlation to their actions. G-d wanted them to take the world with them in their spiritual greatness, to be מרגלים, which means, says the Chasam Sofer, people who raise the body⁶. They, however, saw an ארץ אוכלת יושביה, a land that would eat their spirituality and leave them horribly exposed⁷. The appeal of Kalev and Yehoshua, עלה נעלה – lets us have a double עליה, not only in spirituality but also through elevating the physical⁸, fell on deaf ears.

¹ יערות דבש מובא בהגות והמשיך שם: לעומתם טענו יהושע וכלב כי הארץ מוסיפה קדושה, ומכפרת על חולשתם של היושבים עליה. "טובה הארץ מאד מאד" בשבילכם טובה היא יותר מארץ אחרת

² ספר התודעה (פי' לג): כה אמרו המרגלים: הארץ שאנו באים לרשת אותה - כולה כמחנה שכינה היא, כאשר כאן במדבר. לא מעולה היא משאר ארצות, אלא אינה דומה להן כלל. פלטרין של מלך היא - לא נוכל לעלות אליה כי יוצאי מצרים אנו, ולא הגענו להיות בני פלטרין: הראיתם ארץ כזו שברכתה שופעת מאליה, שפרותיה של גפן אחת מרובים מתנובת כרם שלם ומבורך בארץ אחרת; הראיתם ארץ שכזו, שבניה, או גדלים כענקים עד לשמים ודומים לנפילים שלפני המבול, או מתים כזבובים - כל כולה אינה אלא גן עדן מן השמים לזוכים לו, או שאול וגיהנם לשאינם לזוכים!:

³ ז"ל החפץ חיים בספר שמירת הלשון ח"ב פי' יט: כשבאו לרגל הארץ התגבר היצר עליהם לומר לנצח עם רב כזה וגבורים כאלו, צריך לזה זכות גדולה ונוראה אבל לא כאנשים כמונו שזה מקרוב עשינו העגל, וגם בשר התאוה ... ומה שהבטיח הקב"ה לתת לנו את הארץ, הוא קורא אם היינו זכאים וגוי

⁴ משך חכמה יג ל ד"ה ויהס כלב את העם אל משה עלה נעלה כו': הענין, דהמה היו מתפחדים, מפני ששמעו מאלדד ומידד מתנבאים משה מת יהושע מכניס (לעיל יא, כח ברש"י, סנהדרין יז), וראו כי משה לא מיחה בהם ולא גער עליהם, וא"כ להכנס בארץ מבצר ולהלחם עם עמלק, אשר כבר נכשלו בו, ועם ענקים, בלא משה הלא יפלו כולם לפי חרב, ולכן השתיק כלב את העם, במה שיחסו את כל המופתים אל משה, כי אדרבא גדולת משה תלוי בכם, שכל זמן שהיו במדבר לא נתיחד הדבור למשה (מכילתא בא ח), ולכן אמר עלה נעלה בעצמנו בלא משה ... והוא שאמר ויהס כלב את העם במה שמיחסים הכל אל משה, זה לא תדברו ולא יעלה על לבכם כי רק במשה תלוי הנצחון והנסים, לא כן, רק עלה נעלה כו'. וזה שאמר יהושע ג' ויאמר כו' בזאת תדעו כי א' חי בקרבכם, פירוש, שלא תדמו כי משה היה בקרבכם והוא עשה את כל הגדולות, רק כי האלקים, אשר הוא חי תמיד, ולא משה שכבר מת וגוי

⁵ מסילת ישרים פי' יא: הכבוד ... הוא שגרם לפי דעת חכמינו ז"ל אל המרגלים שיוציאו דבה על הארץ ... מיראתם פן ימעט כבודם בכניסת ארץ, שלא יהיו הם נשיאים לישראל ויעמדו אחרים במקומם

ומקורו בזוהר פרשת שלח דף קנח ע"א

⁶ שפת אמת תרמ" ט: ... בימי המעשה הוא תיקון העשיה ... ונקרא מרגלים. לכן אמר יוסף מרגלים אתם לראות כו' ערות הארץ באתם. כי יב שבטים הם מתקנים ששת ימי המעשה כמ"ש במקום אחר. ... היה קשה למרגלים לכנוס במדריגה זו. שבמדבר היה כולו תורה. אכן השי"ת רצה להכניסו לארץ ישראל לתקן גם הגוף ... וזה ענין סמכת פרשת נסכים אחר מעשה המרגלים ... [שבכלל קרבן צוה השי"ת להוסיף נסכים ומנחה שהוא התיקונים מן הארץ דגן תירוש ויצהר שבאין בכח חרישה זריעה ונטיעה אבל הבהמה הוא בע"ח בעצמו והקב"ה רצה בשעת הקרבן יהיה דביקות במעשה האדם וגוי

⁷ הבעש"ת, מובא בהגות לפרשיות התורה וז"ל שם: "ארץ אוכלת יושביה" – [המרגלים] אמרו שהיושבים בה נהפכים להיות ארציים. חז"ל אמרו: "חזק הוא ממנו כביכול, אפילו בעל הבית אינו יכול להוציא כליו משי"ם (סוטה לה) כלומר אין אפשרות להוציא נצוצות של קדושה מעבודת עצמית. ... בכך טעו המרגלים טעות גסה.

⁸ ויהס כלב את העם אל משה ויאמר – עלה נעלה

⁹ הגות בשם הבעש"ט שם: משימתו של אדם היא "עלה נעלה", עליה כפולה, בגשמיות ורוחניות כאחת

The Jewish people saw most of their leaders crumble under the weight of their own logic, and caved in with them¹. There was nothing new (or inaccurate) in the facts that they reported. What was new was the interpretation of those facts – we stand no chance of winning these battles, and, even if we do, we will not survive the spiritual intensity of the land²:

אפס כי עז העם הישב בארץ

אפס – “we stand no chance³” for the nation inhabiting the land is mighty

If these giants in Torah felt this way, what chance did the people stand⁴? There was a rather unusual person who later modeled the very behavior and approach that they failed in. Rachav, a famous gentile harlot, took on absolute faith that the Jews would get their land and acted accordingly, thinking nothing of risking her life to save another round of spies, Yehoshua and Kalev⁵. (Rachav is brought in the Haftorah as another example of the Torah teaching lessons, good and bad, from wherever they come.)

When the Jewish people cried⁶, from the Sanhedrin down⁷, they cried because they were too close to G-d and would continue to be so. They would rather go back and suffer under the Egyptians,⁸ even death was better than to suffer such a fate⁹. G-d's response was that they would get what they wanted; they would become distant from Him. But, He assured them, cry they would, for generations¹⁰. And their future cries would be because of that distance. They would see their Temples destroyed as a result of that distance, and they would cry. Because of that distance, they would see their land taken over by others, and they would cry in their exile. That crying, however, would already be the right type of crying: it would be

¹רש"י דברים א כב: ותקרבון אלי כלכם - בערבוביא ולהלן הוא אומר ותקרבון אלי כל ראשי שבטיכם וזקניכם ותאמרו הן הראנו וגוי אותה קריבה היתה הוגנת ילדים מכבדים את הזקנים ושלחום לפניהם וזקנים מכבדים את הראשים ללכת לפניהם אבל כאן ותקרבון אלי כולכם בערבוביא ילדים דוחפין את הזקנים וזקנים דוחפין את הראשים:

²ספר התודעה (פי' לג): מששבו המרגלים וישבו דבר אל משה ואל כל העדה - כל אשר דברו באותה שעה, הכל אמת היה וידוע היה לכל העם. שכן הכל יודעים היכן עמלק יושב ומה הוא עמלק לישראל, והכל יודעים את האמוריים שגבורים הם, וכן ילידי הענק ידועים היו בעולם. וכן משה אומר לישראל (דברים ט): אֲשֶׁר אֶתָּה יְדַעְתָּ וְאֶתָּה שָׁמַעְתָּ מִי יִתְיַצֵּב לִפְנֵי בְנֵי עֲנָק. אלמלא הוסיפו בדבריהם לומר אפס; - אֶפְסִי כִי עֹז הָעָם הַיֹּשֵׁב בְּאֶרֶץ:

³רמב"ן יג כב: רשעם במלת אפס שהיא מורה על דבר אפס ומנע מן האדם שאי אפשר בשום ענין

⁴חתם סופר

⁵ילקוט לקח טוב

⁶יד א: ותשא כל העדה ויתנו את קולם ויבכו העם בלילה ההוא:

⁷רש"י יד א ופירש רש"י שבאו כולם ביחד בערבוביא – ילדים דוחפים את הזקנים

⁸יד (ג) ולמה ד' מביא אתנו אל הארץ הזאת לנפל בחרב נשינו וטפנו יהיו לבו הלא טוב לנו שוב מצרימה:

(ד) ויאמרו איש אל אחיו נתנה ראש ונשובה מצרימה:

⁹יד (ב) וילנו על משה ועל אהרן כל בני ישראל ויאמרו אלהם כל העדה לו מתנו בארץ מצרים או במדבר הזה לו מתנו:

¹⁰תרגום יונתן יד א: וארימת כל כנישתא ויהבו ית קליהון ובכו עמא בליליא ההוא ואתקביעת להון ההוא ליליא לבכותא לדריהון ע"כ וכן בתענית (כט) הם בכו בכיה של חנם ואני אקבע להם בכיה לדורות והרמב"ן (יד א) הקשה: ולא ידעתי מאיזה רמז שבפרשה הוציאו זה ... אולי ידרש זה מפסוק (לא) וטפכם אשר אמרתם לבו יהיה, יאמר וטפכם כאשר אמרתם לבו יהיה בבא עת פקודתם כי אני פוקד עון אבות על בנים, והבאתי אותם עתה שידעו את הארץ ידיעה בלבד, אבל לא שיירשו אותה לדורות והכתוב ירמז בכיוצא בזה, ולא ירצה לגזור רעה רק בענין תוכחת על תנאי:

וחז"ל דרשו שבכיתם ליל תשעה באב היה. עיין ברבינו בחיי יד אחשבו התאריכים ושם כתב עוד: ועוד דרשו בו בכה תבכה, בכה על ממלכת ישראל תבכה על ממלכת בית יהודה, בכה על ירושלים תבכה על ציון, בכה על עשרת השבטים תבכה על יהודה ובנימן. ומצינו חורבן בית ראשון שהיה בלילה חורבן בית שני היה ג"כ בלילה ... וכל המאורעות האלה לישראל היו בלילה בעונש הבכיה שעשו בלילה הזה. ועוד מצינו שבלילה הזה נגזר החורבן והפזור לישראל בגלות וגוי ע"ש שהוכיח ג"כ מהנביאים ומן הכתובים שבכיה זה הוקבעה לדורות שיהיו מפוזרין בין האומות והמשך: ומאותה שעה נגזרה גזרה על ביהמ"ק שיחרב

the cry of wanting to get closer, not further away, and it would lead to where the original crying led away from – returning to the land and the ushering in of the messianic era¹.

There was another complication. The spies were right in that the mighty Canaanites could not be conquered by the Jews on purely physical grounds. If the Jews did not fight a spiritual battle first, all was lost. The job of the spies was to somehow access the spiritual energy of the Canaanites and subdue that². They had to insert Torah spirituality into the stones and ground, into every material aspect of the land³. To do this, the spies had to be totally in control of their own spirituality, something they, in their own greatness⁴, could have achieved by being Moshe's emissaries (שלח לך אנשים) and drawing from his spirituality⁵. Therefore, G-d told Moshe that he should be the sender in order to ensure the spiritual purity of the mission⁶, and Moshe was right in thinking that this was the way to go⁷.

What went wrong was that the spies, in the end, went as appointees (Shlichim) of the Jewish people and not of Moshe Rabbeinu⁸. They had heard from Eldad and Meidad that Moshe was not going to make it into the land. They would therefore need the spiritual energies of the Jewish people and not Moshe, or so they thought⁹. They absorbed the total

¹ספר התודעה, אליהו כי טוב פי' לג: 'אתם בכיתם בכיה של חנם - ואני אקבע לכם בכיה לדורותי' - כלום נוקם ונוטר הוא הקב"ה ובעל חמה? ועוד, אבות אכלו בוסר ושני בנים תקהינה - ואלה הדורות מה חטאו. והלא די להם לדור של הבנים הראשונים שהמתינו בכניסתם לארץ ארבעים שנה עד תום כל דור אבותיהם: ואם בעוונות הבנים גלו מארצם אחרי כן, מה הקשר בין חטאות האבות לפורענות הבנים שנגזרה להיות ביום שחטאו האבות, בתשעה לחדש אבי: אלא כך הוא מצע הדברים: בעוון בכיה זו של חנם לא גזר הקדוש ברוך הוא במדבר הזה יתמו אלא על האבות שחטאו, והבנים שלא חטאו באו לארץ וירשוה. תאמר שהבנים מנוקים מעוון זה של כפית טובה מכל וכל, והלא כל כחו של האב בבנו: אכן, לא יומתו הבנים בחטא האבות, אבל שקד הקב"ה על הבנים שיהיו נטהרים משורש החטא הזה הנטוע בבנים מירשת האבות, ותחת אשר מאסו האבות בארץ חמדה בבכי של חנם ואמרו נתנה ראש ונשיבה מצר'ימה - יהיו הבנים מתקנים חטא הראשונים בבכי של דורות רבים. כאשר יבכו בכל ארצות פזוריהם על ארץ חרבה, וגם כי יהא להם מרגוע שם ויחיו ברוחה - לא ישכחו את ארצם ויבכו עליה בכי אמת ויזילו דמעה על ארץ חרבה וישתוקקו לעלות ולחונן עפרה גם בשמותה ויאמרו:

שם: 'ינעם לנפשי הלך ערום ויחף עלי חרבות שממה אשר היו דביריך': אמור מעתה, צדקה עשה הקב"ה עם ישראל, שבשעה שגזר עליהם חרבן וגלות בדורות אחרונים, קבע שעת הגזרה באותו יום של החטא הראשון, כדי שיהו הבנים מתקנים בבכיהם שבדורות רבים, את אשר קלקלו האבות הראשונים, וכל עמי תבל יאמרו, אך בנים הם לציון, וכל כובשיה ומחריביה זרים הם לה - יצאו מתוכה, וישבו בנים לגבולם:

²שם משמואל [תר"ע]: היו צריכין להכניע את כל כח קליפות מלכי כנען מקודם, ואח"כ ממילא היו נכבשים בקל

³שפת אמת [תרל"א]: וזהו ג"כ ענין המרגלים להמשיך אור התורה לההרגל והטבע. שהרי במדבר היו בני חורין כמ"ש חירות כו' ולא הי' שום עול אחר עליהם. והיו צריכין להביא הארת התורה גם בהטבע כמ"ש בדי' מוז"ל. וז"ש בזה"ק חבורן תורה שבע"פ מאן דעוסק ב"י נק' חבר. והפי' חבר ג"כ כנ"ל שהת"ח כל מעשיו נמשכין אחר התורה ויש לעצמותו התחברות אל התורה. וז"ש שתרגילנו בתורתך ג"כ כנ"ל להמשיך אור התורה גם תוך הרגילות והטבע כנ"ל והוא ע"י המצות כנ"ל. וז"ש ויתורו את ארץ כנען להמשיך בחי' התורה לתוך הטבע כנ"ל. כמ"ש בזה"ק וירא על פסוק הנצנים נראו בארץ כו' וקול התור נשמע כו'. שהוא ההארה הפנימיות שצריכין למצוא גם תוך ההעלם והוא אור הגנוז במעשה בראשית כמ"ש מה רב טובך כו':

⁴ספר התודעה (פי' לג): שלח לך, אבל אנשים יהיו, גבורים, איש אחד למטה אבותיו, כל נשיא בהם. שליחים אלה, מבחן לכל עמם יהיו. וגו'.

⁵שם משמואל [תר"ע]: ובמה שהם שלוחי מרע"ה ושלוcho של אדם כמותו, הי' נחשב כאילו מרע"ה בעצמו הלך לשם

⁶שם משמואל שם: ולכן אמר השי"ת למרע"ה שלח לך

⁷שם משמואל שם: וז"ש ויטיב בעיני הדבר ואקח מכם וגו' שהיתה באמת עצה טובה ונכונה.

⁸שם משמואל שם: משא"כ המרגלים נעשו שלוחים של כל ישראל כמו שנאמר וישיבו אותם דבר ואת כל העדה, עתדה"ק.

אור גדליהו: ויש לומר ששיקר הנסיון היה אם ילכו בשליחותם של בני ישראל כמו שאמרו בני ישראל וישיבו אותנו דבר' (דברים), או שילכו בשליחותו של משה רבינו, ואפשר שזה כוונת חז"ל שאמרו (סוטה לד ע"ב וברש"י כאן) 'לדעתך היינו שהשליחות יהיה לדעתך, שילכו בשליחותך ולא בשליחות בני ישראל

⁹שם משמואל שם: ויש ליתן טעם מדוע שינו המרגלים שלא רצו להיות שלוחי משה רק שלוחי כל ישראל. וי"ל דכבר שמעו מאלדד ומידד שמשה מת ויהושע מכניס את ישראל לארץ, ואי"כ חשבו שלכיבוש א"י נצרך דוקא כח כנסי"י ולא כח משה

spirituality of each tribe, for good and for bad¹. Only Kalev held true to the original mission². (Moshe, in turn, was not aware of all of this, and thought they were still his emissaries³.)

This now became a self-fulfilling prophecy. Since they were no longer drawing on Moshe Rabbeinu's spiritual perfection, they were not able to conquer the spirituality of the Canaanites with their own⁴. They no longer believed in themselves, and they were right. Moshe Rabbeinu prayed that the nation should not be killed in a plague, but he did not request that they enter the land⁵. They could no longer be worthy of that⁶.

On that fateful day, the 9th of Av, G-d decreed that all those who reached the age of 60 would die⁷. Every 9th of Av⁸ for the next 37 years⁹, 15,000 Jews who reached the age of sixty lay down in their graves and perished¹⁰. In fact, in a frightening scenario, every Jew lay down in his self-dug grave and went to sleep. In the morning, those below 60 woke up, while those who had reached that age passed away in the night¹¹. No Levites or women, nor Kalev and

¹ שם משמואל [תר"ע]: ובכתבי האריז"ל שנתעברו בהם נשמות י"ב השבטים, ע"כ היו צריכין להכניע את כל קליפות מלכי כנען כניל ... [ובשלמא אם הי' מרע"ה המשלח ובו לא נמצא חסרון, וא"כ שלוחו של אדם כמותו, א"כ היו יכולין לפעול הפעולה שהי' מרע"ה עושה אם הי' הולך שמה, והיו יכולין להכניע הכל, משא"כ כשהלכו בשליחות ישראל ובהם הלא נמצאו הרבה שעדיין לא תקנו כל המדות הרעות שהי' ביכולתם לעמוד נגדם, דהלא הי' נמצא בהם דתן ואבירם וע"ר, ומי שרוצה לעמוד וללחום מלחמה כזאת, הלא צריך להיות בעצמו נקי מכל פסולת, ובכן כיון שהי' חסרון במשלח, לכן כשנכנסו לארץ כנען והי' אז אתקדירותא דשחרית שנעשה אפל, כ"כ התאספו כל הכחות ממדות רעות ועמדו נגדם, והם באשר נעשו שלוחי כל הקהל אף מאנשים הבלתי מטהורים לא הי' ביכולתם להכניעם

² ואולי זו היא עצת המרגלים שכלב ביקש רחמים שלא יהא ניסת לעצתם, והיינו שהם חשבו שעצתם טובה שהיו שלוחי ישראל ולא הי' לכלב טעם לדחותם רק בפשיטות שלא רצה לשנות מכפי אשר נשתלח, ולזה הי' צריך חיזוק גדול כמוכן.

³ שם משמואל שם: אך לא היו יכולים לאמור זה למשה כמוכן. וכנראה שמהם לא ידע מנבואת אלדד ומידד, שהרי התנבאו שלא מאצילות משה, ובש"ס סנהדרין (י"ז). דלא סיימו קמי'.

ואפילו לפי הכוונה הפשוטה של העם שיתורו בארץ לבדוק שזה ארץ 'נורמלי', עובד לפי חוקות הטבע לא הגיד למשה רבינו (ספר התודעה פ' לג)

⁴ ספר התודעה (אליהו כי טוב) פ' לג: וְתִשָּׂא כָּל הָעֵדָה, וַיִּתְּנוּ אֶת קוֹלָם, וַיִּבְכּוּ הָעָם בְּלִילָהּ הַהוּא: הגזרה: העם חרץ לבדו את משפטו: או במדבר ה'ה ל' מתנו. מעבדות פרעה יצאו ולכלל נוחלי ארץ הבחירה עדין לא הגיעו. העם האומר הלא טוב לנו שוב מִצִּרְיָה לשוב לעבדות ולשפלות ובלבד שלא נשא בעול הגדול של חרות עליונה ובאחריותה, אינו ראוי להיות עליון על כל הגויים; העם החושב בעצמו כי פשעו כל כך מרובים ולא עזבוהו עדין, עד שהקדוש ברוך הוא שונא אותו בגללם ואומר להשמידו - מעיד הוא על עצמו שהחטא והפשע עדין שוכן בקרבו ולא יצלח להתרומם על גביהם:

⁵ ספר התודעה (פ' לג): אפילו משה רבינו אוהבם של ישראל ונושאם כאשר ישא האומן את היונק וסובלם גם כשהם חוטאים, לא ערב לבו לבקש עליהם רחמים לבטל מהם גזרת אם יראו איש באנשים האלה, הדור הרע הזה, את הארץ הטובה וגו'. אינו מבקש עליהם אלא שלא ימותו כולם במגפה, מפני חילול השם. אבל לארץ הזו אין הם ראויים לבוא:

⁶ ספר התודעה (פ' לג): וְהִתְחַזְקְתֶּם, וְלִקְחֶתֶם מִפְּרֵי הָאָרֶץ - כך אמר למרגלים בצאתם לדרכם. שכל הרוצה לטעום מפריה ולשבוע מטובה של הארץ, הוא צריך ללבוש תחילה חוזה וגבורה. עכשיו, ששבו משם רפויים ונפחדים - לאו בני הארץ ההיא הם, במדבר הזה יתמו:

⁷ ספר התודעה, שם: גם אותם שעליהם היתה הגזרה, לא מתו במדבר קודם שמלאו להם ששים שנה. ולפי שצפה הקדוש ברוך הוא שעתידים בני ישראל לחטוא בחטא מרגלים, והיו כלים במדבר בעון זה.

⁸ ספר התודעה, שם: כל אלה שנמלאו להם ששים שנה והיו עתידים למות באותה שנה - כולם ביום אחד מתו, בטי' באב:

⁹ ספר התודעה, שם: ואף על פי שלשון חכמים שנוצר למעלה: 'וכך עשו ארבעים שנה' לא דברו חכמים אלא בלשון תורה: בְּמִסְפָּר הַיָּמִים אֲשֶׁר תִּרְחֹטְתֶם אֶת הָאָרֶץ, אַרְבָּעִים יוֹם, יוֹם לְשָׁנָה יוֹם לְשָׁנָה, תִּשָּׂאוּ אֶת עֲוֹנוֹתֵיכֶם אַרְבָּעִים שָׁנָה וגו'; ברם, שתי השנים שכבר עברו עליהם במדבר עד שעת הגזרה והשילום, גם הן נכנסו בכלל ארבעים שנה אלה; ולא היו להם לישראל במדבר אלא שלשים ושבע ימי תשעה באב של אבל ומספד בלבד: כיצד? תשעה באב של שנה ראשונה, עדין היה קודם חטא המרגלים, תשעה באב של שנה שנייה - בו ביום חטאו ובו יצאה הגזרה אבל עדין לא החל השילום, עד לשנה הבאה. גם תשעה באב של השנה האחרונה לא מת בו איש, כי ויתר להם הקב"ה את השילום האחרון, כמו שיאמר להלן בעז"ה:

¹⁰ ספר התודעה, שם: לכך מתחילה, בעודם עדין במצרים, פזר הקב"ה את התולדות שהיו נולדים כל שנה מספר שנה, כחמשה עשר אלף זכרים בני קימא. וכשנגזרה עליהם הגזרה אחרי כן, לא מתו כולם בבת אחת אלא בכל שנה אותו מספר, חמשה עשר אלף ופרוטרוט. שכן כל מינים של יוצאי הצבא היה שם מאות אלף ושלישת אלפים וחמש מאות וחמשים, חלק מנין זה לארבעים שנה - הרי חמשה עשר אלף ופרוטרוט שמתו בכל שנה עד תום כל הדור ההוא:

¹¹ ספר התודעה, שם: 'כל ערב תשעה באב היה הכרוז יוצא: 'הכל יצאו לחפור חפרים (קברים) וישנים בהם! ' ובשחרית הכרוז יוצא: 'יבדלו החיים מן המתים!' והיו בודקים אותם ונמצאו חמשה עשר אלף ופרוטרוט חסרים בכל שנה, וכך עשו ארבעים שנה יום לשנה, יום לשנה' - הרי ארבעים שנה וכו': הכל נכנסו לקבריהם בליל תשעה באב, רק הללו שלא נמלאו להם ששים שנה

Yehoshua, nor those who were below 20 at the time of the sin, died¹, for, except for the sin of Korach and the loss in an unauthorized war against the Amalekites and Emorites², there was no other cause of death in the desert³.

This explains why Yehoshua later sent Kalev and Pinchas to repeat the attempt⁴, ensuring that they were his emissaries and not those of the Jewish people as a whole⁵ (see this week's Haftorah). The first mission had done enough to soften the way for the second, more successful mission⁶. Kalev and Pinchas made a beeline for Rachav, the harlot of princes and nobles, and therefore at the core of Canaanite impurity⁷. The moment they heard from her that the Canaanites had melted from fear, they knew their mission was complete⁸. They packed up and returned to the Jewish people.

¹ נבדלו לחיים, ובני הששים נבדלו למות וכיסוסם בעפר. גם את יתר הקברים סתמום עפר ולא השאירו פתוחים לשנה הבאה, כי אמרו, אולי ירחם ד' את השארית ויבטל מהם את הגזרה עד השנה הבאה:

² ספר התודעה, שם: ואלה שלא היו בגזרה: כל שבט לוי, שהרי לא היה מהם במרגלים, לפי שלא היו עתידים לרשת נחלה בארץ; הנשים שמכל השבטים, שחבבו את הארץ; כל הטף שלמטה מעשרים שנה; כל הזקנים שהיו בתשעה באב הראשון בני למעלה מששים שנה; יהושע וכלב אף על פי שהיו בני ארבעים ובכלל המניין של הדור ההוא - כי מלאו אחרי ד':

³ ספר התודעה, שם: הרי שנאמר לעיל שהמתים כל שנה לא היו אלא ט"ו אלף ופרוטרוט בלבד, ונאמר כאן שלא היו אלא שלשים ושבע שנים של שילום בלבד, לא יותר - שאר ארבעים וחמשה אלף ופרוטרוט גדול, מה היה עליו: תינח, ט"ו אלף האחרונים שויתר להם הקב"ה, אבל עוד שלשים אלף מתו, והיכן תמו? צא וחשוב את המתים על דבר קרח שהיה אחרי חטא המרגלים ותמצאם קרוב לחמשה עשר אלף - ארבעה עשר אלף ושבע מאות המתים במגפה, ועוד מאתיים וחמשה איש מקריבי הקטורת. כל אלה לא בתשעה באב מתו, אלא ביום הזעם של המחלוקת ההיא. וכן אתה אומר שט"ו אלף הנוותרים מתו מן המעפילים לעלות ולהלחם עם העמלקי והאמורי אשר לא צנה ד' וְאַרְוֹן בְּרִית ד' וּמִשָּׁה לֹא מָשׂוּ מִקְרָב הַמַּחְנֶה; וַיֵּרֶד הָעִמְלָקִי וַהֲכַנְעֲנִי הַיֵּשֵׁב בְּהָר הַהוּא וַיִּפְּסוּ וַיִּקְּתוּם עַד הַחֲרָמָה (במדבר יד). וכן הוא אומר (דברים א): וַיִּקְּתוּ אֶתְכֶם בְּשַׁעִיר עַד חֲרָמָה. ואפשר שמשפר המוכים האלה חמשה עשר אלף היה:

⁴ ספר התודעה, אליהו כי טוב, פי' לג: רבים מגדולי המפרשים אומרים, וכן נראה גם מדברי רז"ל, כי כל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר, לא היה שם מות בדרך הטבע כלל, כיון שלא פקדה אותם שום מחלה ולא בלו מזוהר. כל מיתה שהיתה במדבר רק על דבר חטא היתה. נמצא שדור הנכנסים לארץ מרובה היה בזקנים מופלגים ומרובה בנשים מאד, כל אותן הנשים שנתאלמו מבעליהן, ששים רבוא יוצאי הצבא שעליהם היתה הגזרה:

⁵ שם משמואל [תר"ע]: ולכן ה' מוכרח יהושע לשלוח מרגלים להכניע אותם, ובחר בפינחס וכלב שהיו צדיקים גמורים

⁶ שם משמואל שם: וכ"ז ה' להם מה שעשו שליחותם כראוי, היינו שיהושע שלחם ואליו לבד חזרו בשליחותם כמו שמבואר בפסוק עיי"ש, משא"כ המרגלים של י"ב שבטים שנעשו שלוחי כל ישראל

⁷ שפת אמת [תרל"ג]: במדרש מקצה רגלים כו'. נראה כי לא ה' לבטלה שליחות המרגלים כי לא ה' באפשרי לשלוח רק אותם וקלקלו והי' נצרך אח"כ לשלוח שנית בימי יהושע אבל הועיל שליחותם שיוכל אח"כ לשלוח:

⁸ שם משמואל שם: והם כיון שהיו אצל רחב הזונה שהיא היתה הקליפה העיקרית זוהי לילית

שם משמואל שם: ושמעו שאמרה נמוגו כל יושבי הארץ שכבר נכנעו, לא ה' להם עוד מה לעשות שם